

Antikvarisk kontroll

Gamla Staden 1 Raä 12

Kungälv socken
kungälv kommun

BOHUSLÄNS MUSEUM

Rapport 2003:26
Linnea Nordell

Anmälan om utförd arkeologisk undersökning

IDENTIFIERINGSUPPGIFTER

Dnr 220-56998-2001 Eget Dnr 606/01 K Kontorr 1019
Socken/stad Kungälv stad Sn/stadsnr 1563 FornLnr. 12
Landskap Bo Län Västra Götaland Kommun Kungälv
Trakt, kvarter, fastighet Kv Högebro, Gamla staden 1:11 Ekonomisk karta 7144

x-koord 6421,8 y-koord 1274,0 Nivå (lägsta) 0 (högsta) 5

UNDERSÖKNINGENS ART OCH OMFATTNING

Typ av exploatering Ledningsdragnig Fjärrvärme Kod LF
Typ av undersökning Antikvarisk kontroll Kod AK
Uppdragsgivare Västfastigheter AB Ansvarig Institution Bohusläns museum
Fältarbetet from 2003-06-17 tom 2003-06-18

Fältarbetsledare Linnea Nordell Antal dagar 2

	yta	volym	schakt	ext. yta	tim. grov	ark	maskin
Beräknad	0	0	3	0	0	24	
Undersökt	45	0	3	0	0	11	11

UNDERSÖKNINGSOBJEKT OCH UNDERSÖKNINGSRESULTAT

Uppgifter ur RAÄ:s fornlreg.: Art av fornl. Kulturlager Kod 24
Undersökningsresultat Kulturlager, stad Kod 240

Uppgifter ur RAÄ:s fornl.reg. Anläggningar, typ/form/antal i kod och klartext:

Undersökningsresultat Kulturlager, förmodligen den övre delen.

Datering i kod och klartext 11a före 1850

Undersökning avslutad? ☒	Fornlämning tidigare undersökt? ☒	Införd på ekonomisk karta? ☒
Kvarstår lagskydd för icke-undersökt del av fornlämning? ☒	Fornlämning registrerad av RAÄ? ☒	Antecknad i fornlregister? (Ifyllas av FR) ☐

~~Rapport över undersökningen är under utarbetande och översändes senare/Rapport bifogas. (Stryk det som ej passar)~~

Datum:

030702

Fältarbetsledarens underskrift

Linnea Nordell

Anmälan om utförd arkeologisk undersökning

Beskrivning:

Med anledning av en ledningsdragning för fjärrvärme på Kv Högebro, Gamla staden 1:11, utförde Bohusläns museum en antikvarisk kontroll vid markarbetena på fornlämning 12 i Kungälv's stads socken. Uppdragsgivare var Västfastigheter AB. Fornlämningen är registrerad som ett område där kulturlager från 1600-talsstaden på Fästningsholmen kan väntas påträffas.

Vid tidigare arkeologiska undersökningar på Fästningsholmen (bl a Nyqvist 1997, Ottander 1997, Flagmeier 1998, se Bohusläns museum rapport 1997:20, 1997:9 och 1998:36) har rester efter kulturlager påträffats. Vid Älvkullens sjukhem (BM rapport 1997:9) påträffades fynd av trä, ben och keramik i kulturlagret. Kulturlagret härrör från den 1600-talsstad, som anlades nedanför Bohus fästning under 1600-talets början. I samband med freden i Roskilde 1658, då fästningen tillföll Sverige, bestämdes det att staden av säkerhetsskäl skulle flyttas från ön till Kungälv's nuvarande plats. Efter Gyldenlöwefejden 1676 förekom ingen civil bebyggelse på Fästningsholmen.

Syftet med den antikvariska kontrollen var att fastställa om kulturlager och eventuella anläggningar från 1600-talsstaden skulle beröras av schaktningsarbetet. Markarbetena bestod i att två schakt drogs för att sammanbinda fem värmekollektorer. Ledningarna möttes sedan i ett gemensamt schakt, som ledde fram till mottagarbyggnaden, den barn- och ungdomspsykiatriska mottagningen vid Kungälv's sjukhus. Schaktningen utfördes på gräsplanen och parkeringen SÖ om sjukhuset, se bifogad schaktplan. Schaktningen utfördes med 0,55 m bred planeringsskopa.

Schakt 1 var 28,4 m långt, 0,55 m brett och 0,7 m djupt. Sträckan mellan de båda kollektorerna var 16,9 m lång och sträckan mellan den nordligaste kollektorn och schaktmötespunkten var 11,5 meter. Marken bestod av grågul lera, som kom direkt under grästorven, och verkade omrörd. Ca 4 m SÖ om den nordligaste kollektorn påträffades den första oregelbundna kulturlagerresten på 0,7 m djup under markyta.

Mörkfärgningarna bestod av mörkt brungrå siltig lera med inslag av bränd lera och enstaka kolsplitter.

Enstaka stenar om 0,05-0,2 meter i diameter påträffades sporadiskt i samband med mörkfärgningarna.

Mörkfärgningarna var oregelbundna till sin form och uppträdde fläckvis i resten av schaktets längd till den SÖ kollektorn. Den sammanlagda sträckan med kulturlagerinslag var ca 13 m. Eftersom ledningen inte skulle grävas ned djupare än 0,7 meter stannade undersökningen vid detta djup och kulturlagrets totala tjocklek och beskaffenhet kan inte bedömas. Inga fynd påträffades. Från den nordligaste kollektorn och 2 m åt N kom kulturlagerrester på 0,7 m djup, av samma slag som i övriga schaktet. Här påträffades en liten skärva glaserad keramik. Fyndet tillvaratogs ej. Efter denna punkt upphörde de helt.

Schakt 2 var beläget 8 m NÖ om schakt 1 och var sammanlagt 31,4 m långt. Sträckan mellan de båda kollektorerna var 23,1 meter lång och sträckan mellan den nordligaste kollektorn och schaktmötespunkten var 8,3 m lång. Schakt 2 låg ca 30 meter söder om Nordre älv's strand. Schaktbredden var 0,55 m och djupet var 0,7 m, utom vid den SÖ kollektorn, där djupet av tekniska skäl grävdes till 1 m under markyta. Vatten trängde omedelbart in från schaktets väggar och golv.

Lagerföljd:

0,0-0,4 m grästorgv och matjord, inslag av recent tegel

0,4-0,7 m grå lera med gula inslag. Omrört. Inslag av recent tegel, glas och plankor.

0,7-1,0 m ljus blågrå homogen lera.

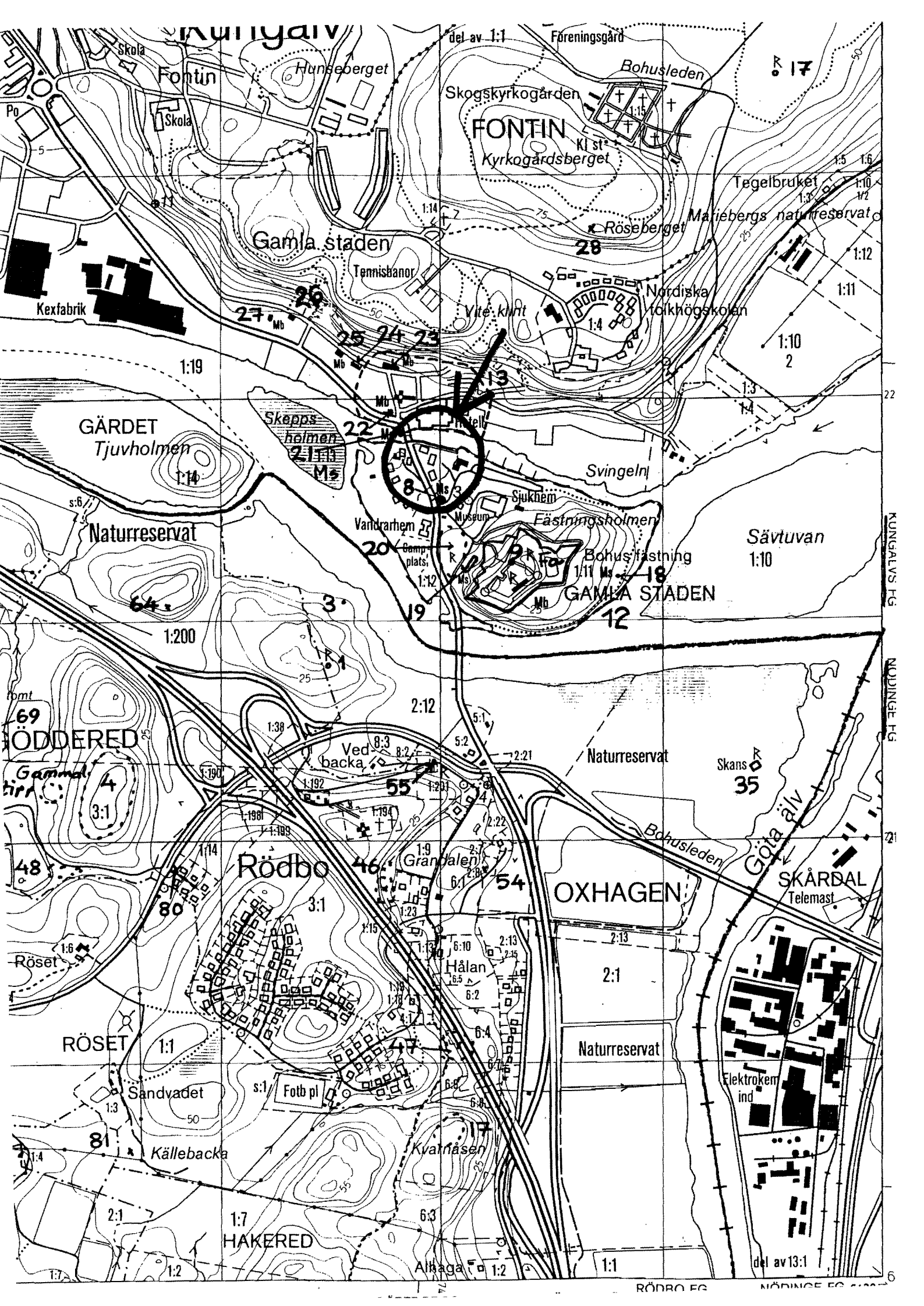
Ca 5 m NV om den SÖ kollektorn kom en avgränsad mörkfärgning 0,4 x 0,2 x 0,15 m, närmast oval form. Den var av liknande karaktär som kulturlagerresterna i schakt 1, men var helt ensamliggande och saknade motsvarighet i resten av schakt 2. Fläcken dök upp på ett djup av 0,95 m under markyta, vilket innebär att det kan finnas kulturlagerrester under det grävda djupet. Påverkan från älven eller påförda jordmassor kan vara orsaken till att kulturlagret inte fanns vid 0,7 m djup som i schakt 1.

Mellan de båda nordliga kollektorerna och schaktmötespunkten kännetecknades marken av kraftigt omrörda lager och påförda dumpmassor, sannolikt härrörande från anläggandet av sjukhuset och parkeringsplatsen. Under grästorven kom ett matjordslager, ca 0,3 m tjockt och med inslag av recent tegel. Mellan 0,3-0,7 m kom siltig lera med inslag av grus, singel, tegel, metallskrot och liknande.

Anmälan om utförd arkeologisk undersökning

Schakt 3: Från schaktmötespunkten och fram till huset gick schaktet genom asfalt. Under den fanns dumpmassor bestående av grusig och sandig lera, tegel, sten och metallskrot. Schaktets längd var 10,2 m, bredden ökades till 1,5 m och djupet var som innan 0,7 m. Inga kulturlagerrester kunde iakttas i detta schakt.

Schaktkontrollen visade att kulturlagerrester finns bevarade i denna del av fornlämning 12. De framkommer generellt på 0,7 meters djup. Närmare flodstranden finns det färre lämningar av kulturlagret, eller så har det utsatts för kraftigare överlagring och finns djupare under mark. Det undersökta området låg förmodligen i utkanten av 1600-talsstaden. Vid eventuella framtida undersökningar bör möjligheten att finna lämningar med marin anknytning beaktas, men tanke på närheten till Nordre älv.

Kvarteret Högebro, Gamla staden 1:11

